įsitikinti, kad per pastaruosius 20 metų iš sąrašų buvo išbraukta per daug archeologijos paminklų, jų pakankamai neištyrus ar nesudarius sąlygų juos išsaugoti. Ateityje tai gali leisti mokslininkams daryti išvadas, kad Biržų apylinkės nuo V iki XVIII a. buvo negyvenamos, nes nerandama kapinynų. Drąseikių senkapį bus siūloma įtraukti į archeologinių vietovių sąrašą.

DRĄSEIKIAI CEMETERY

In 2000 BMES investigated the area of 10 m^2 in Drąseikiai (Biržai district) cemetery, and found 6 primary burials dated to the 1st half of the 17th century containing the coins of that period, beads or without any burial items, single finds from that period from the destroyed burials.

UŽUBALIŲ SENKAPIS

Eugenijus SVETIKAS

2000 m. buvo tęsiami 1999 m. pradėto tirti Užubalių kapinyno tyrimai (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 326–330). 2000 m. buvo siekiama nustatyti kapinyno Š kraštą. Ištirtos penkios perkasos, kurių bendras plotas 180 m^2. Trijose perkasose (bendras plotas 110 m^2) nieko nerasta. Kitose dviejose, kurios buvo prijungtos prie 1999 m. ištirtų perkasų Š krašto, atidengta 11 XVII a. kapų (kapai 26–36, iš jų du dvigubi).

9 griautinių kapų mirusieji palaidoti su įkapėmis, 2 kapų – be įkapių (vyro kapas 28, vaiko kapas 27). Akivaizdu, jog visi šie kapai rodo kapinyno Š ribą. Greičiausiai kai kurie mirusieji galėjo būti palaidoti ir už pašventintos kapinių teritorijos.

Visi mirusieji laidoti aukštielninki, ištiestomis kojomis. 3 kapuose mirusieji palaidoti V kryptimi (vyro kapas 31, naujagimio kapas 26 ir vaiko kapas 27). 2 kapuose mirusieji palaidoti PV kryptimi (vyro kapas 28, moters kapas 36). Net 6 kapuose mirusieji palaidoti P kryptimi (moters k. 33, vyrų k. 34, 35, naujagimio k. 32 ir dvigubi kapai 29, 30). Tai retas laidosenos atvejis, kurio semantika nėra tyrinėta. Išsiskiria du P kryptimi orientuoti kapai. Vienoje kapo 29 duobėje palaidota daugiau nei 55 metų amžiaus moteris ir šalia jos 15–17 metų amžiaus mergaitė. Kape 30, taip pat vienoje duobėje, palaidotas 50–55 metų amžiaus vyras ir šalia jo apie 9 metų amžiaus vaikas.

Mirusieji palaidoti įvairiai sudėtomis rankomis. Vienų rankos ištiestos prie šonų (k. 28, 29A), kitų jos sulenktos ir padėtos įstrižai arba skersai ant juosmens–dubens (k. 29B, 30A, 30B, 35, 36), dar kitų viena ranka ištiesta prie šono, o antra sulenkta ir padėta ant juosmens–dubens (k. 27, 31, 33, 34). Rankų padėtis neaiški keliuose naujagimių kapuose (k. 26, 32). Laidojama buvo karstuose. Kai kuriuose kapuose pastebėta medienos liekanų, o dviejuose rasta geležinių vinių (k. 32, 36).

4 kapuose rasta monetų: k. 26 (1 moneta), 29B (1), 31 (2), 35 (2). Dviejuose kapuose rasta po vieną Zigmanto Vazos

LDK monetą: naujagimio kape 26 – šilingas ir mergaitės kape 29B – 16 m. dvidenario fragmentai. Vyro kape 31 rastos dvi monetos – Zigmanto Vazos 1617 m. Rygos šilingas ir neidentifikuotas XVII a. I pusės pusantrokas. Kitame vyro kape 35 taip pat rastos dvi monetos – Gustavo Adolfo Rygos šilingas ir Niurnbergo skaičiavimo žetonas (Hansas Krauvinkelis II (1586–1635). Legenda: Av. HANS KRAVWINCKEL. IN NVRENBE (trys karūnos/ trys lelijos); Rv. GLUCK. BESCHERT IST. VN GEWERT (karališkas obuolys)[1]. Dar keturios monetos rastos atsitiktinai iš suardyto kapo – tai du Zigmanto Vazos LDK dvidenariai (1620 m. ir 1621 m.) ir Lenkijos ternaras (1630 m., Lobženica) bei Gustavo Adolfo Rygos šilingas. Monetos rastos įvairiose kapo vietose: prie kaukolės (k. 26); dešinėje juosmens pusėje, po apatiniu šonkauliu (k. 29B); po dešiniuoju dubens kaulu (k. 31, 35).

Žiedų rasta tik dviejuose kapuose. Vadinamasis meilės žiedas – akyje sujungti plaštakų pirštai – rastas plaštakų vietoje 15–17 metų amžiaus mergaitės kape 29B. Atrodo, kad jis pagamintas iš alavo (24:2 pav.). Be to, tame pačiame kape po kryžkauliu aptiktas metalinis verstukas (24:3 pav.). Išsiskiria 18–20 metų amžiaus merginos kapas 33, kuri palaidota net su keturiais žiedais. Po vieną žiedą užmauta ant dešiniosios rankos bevardžio (24:7, 9 pav.) ir didžiojo (24:10 pav.) piršto. Pirmasis žiedas juostinis, jo lankelyje išlikę litavimo žymės. Plokštelė atšokusi nuo

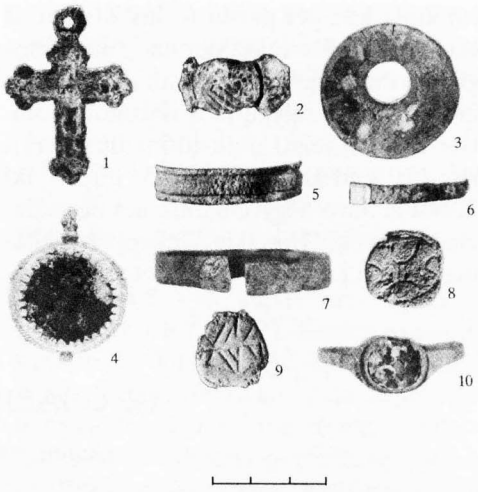

24 pav. Radiniai iš Užubalio senkapio.
Fig. 24. Finds from the Užubalis cemetery.

lankelio (jos skersmuo 0,9 cm). Plokštelės nugarinėje pusėje taip pat išlikę litavimo žymės. Pačioje plokštelėje įrėžti ženklai (24:9 pav.). Didžiojo piršto žiede į apskritą lizdą inkrustuota permatomo stiklo plokštelė. Lizdo apačioje palikta apskrita skylutė, kuri matyti per stiklą. Kiti du žiedai užmauti ant kairės rankos nenustatyto piršto. Vienas iš jų juostinis su išilgine ornamentuota briauna lankelio viduryje, kuri lankelį padalija į tris dalis (24:5 pav.). Įdomu tai, kad lankelio vidinėje pusėje išliko litavimo žymės. Kito žiedo aptiktas tik lankelio fragmentas, kuriame taip pat išliko litavimo žymės (24:6 pav.). Pati plokštelė (skersmuo 1 cm) aptikta prie kairiojo kelio. Jos nugarinėje pusėje išliko litavimo

[1] Nustatė LNM numizmatas Eduardas Remecas, kuriam autorius reiškia nuoširdžiausią padėką.

žymės. Pačioje plokštelėje įrėžti ženklai (24:8 pav.).

Dviejuose naujagimių kapuose rastos devocionalijos: kape 26 – alavinis kryželis (24:1 pav.), o kape 32 – medalikėlis (24:4 pav.). Pastarojo aptaisas alavinis, su ąsele viršuje ir spurgeliu apačioje. Į aptaisą įtaisyti du apskriti stikliukai. Matyt, jie buvę permatomi, o tarp jų buvo įdėtas kažkoks paveiksliukas. Stikliukų paviršius pasidengęs juoda patina, kuri vietomis nutrupėjusi ir matyti, jog stiklas buvęs permatomas.

Vaiko kape 30B, tarp dubens kaulų, tarpukojyje, gulėjo du geležiniai raktai.

Peilių medinėmis kriaunomis rasta keturiuose kapuose (vyrų kapuose 30A, 34, 35 ir vaiko kape 30B).

Geležinės keturkampės sagtelės rastos penkiuose kapuose. Vyro kape 30B tokia sagtis gulėjo ant dešiniojo dubens kaulo, prie pat šlaunikaulio sąnarinės galvutės, o vyro kape 31 sagtis su ažūriniu apkalu – kairėje juosmens pusėje, ant šonkaulių, prie pat šono. Pastarajame kape prie dešiniojo šlaunikaulio rastas ir geležinis diržo galo apkalas, o juosmens srityje – keletas geležinių apskritų diržo apkaliukų. Vaiko kape 30B mažytė sagtelė gulėjo ant kryžkaulio. Vyro kape 34 rasta sagtis (po kairiuoju dubens kaulu) ir dvi geležinės keturkampės grandys (prie kairiojo dubens kaulo ir šlaunikaulio, atstumas tarp jų – 4 cm). Dar viena mažytė sagtelė rasta vyro kape 35, dešinėje krūtinės pusėje, po šonkauliais.

Kapo 30 sampile, ties vyro griaučiais, aptikta puodo fragmentų.

UŽUBALIAI CEMETERY

In 2000 the investigations of Užubaliai cemetery were continued. In 2000 they tried to determine the northern edge of the cemetery. Five trenches have been investigated, the total area of which is 180 m^2. Three trenches (the total area is 110 m^2) contained no finds. In other two ones which were annexed to the northern edge of the investigated trenches in 1999, 11 burials were uncovered dated to the 17th century (burials 26–36, two of them are double). All buried individuals are buried on their backs, with their feet extended. In 3 burials the buried individuals are buried towards the west orientation, 2-towards the south-west orientation and even in 6 burials towards the south orientation.

The buried individuals in 9 primary burials had the burial items and 2 burials contained no burial items. The burial items consisted of the coins of Sigismundus Vasa and Gustav Adolph from the 17th century, Nuremberg counter (Hans Krauvinkel II (1586–1635), rings, spindle, small cross, small medallion, knives with the wooden handles, iron quadrangular buckles and large rings.